

הרה"ק מו"ה שלמה זלמן זצ"ל מוויעלפאלי

א.

איש חי רב פעלים הי' הרה"ק מוהרש"ו זצ"ל האבד"ק וויעלפאלי, נולד בשנת תקס"ד לאביו הרה"ק ר' אברהם זצ"ל מפאטשינוב, שהי' חביבו של הרה"ק המגיד מקאזניץ זללה"ה, — כמובן שבימי ילדותו נתחנך על ברכי אביו הרבי אברהם, ואח"כ הי' תלמידו של הרה"ק בע"ס „אור לשמים" מאפטא זצ"ל (ראה ערכו לעיל בתקופה השלישית) ואחרי פטירת רבו זה, נסע רש"ו לק' ראפשיץ והי' מסתופף בצל כ"ק הרה"ק הרבי ר' גפתלי זצ"ל. והרה"ק סבא קדישא הרבי ר' שמעון זצ"ל מיצרוסלב סמך אותו. פ"א בהיותו נוסע לזרעו וכבר הי' הרר"ש מאור צינים ורש"ו רץ אחר עגלתו ואחז בדף הבלט מהעגלה וישב שם, ואמר לו הרר"ש האתה זה בני שלמה זלמן? וסמך ידו עליו ואמר לו דע כי הנני מוסמך מהרבי ר' אלימלך מליזענסק והוא הי' מוסמך מהרבי ר' בער, והוא מהבעש"ט ז"ל והבעש"ט הי' מוסמך מאלי' הנביא ובכך הנך מוסמך מאלי' ז"ל ועתה לך מזה, כי לא לפי כבודך להראות עפלות כיו"ב א.)

הרה"ק רש"ו לא רצה להתנהג ברבנות, ועוד בימי הרבי ר' הירש זצ"ל מדומנוב הי' מסתופף בצלו בין החבריא, כאחר מהם בלי שום התנשאות, ואולי נפשו דרכה עזו לעלות למעלה למעלה חיוו היו חיים דקדושה, עינה בציון נפשו והרבה בסיגופים, ובדבר זה משי' על עצמו עיני המקנאים שלא יכלו לראות ולסבול את מי ששואף לעלות למדרגות גבוהות ודמות, מרום ונשגב מהם ואחר המקנאים בהתבוננו את התלהבותו של הרש"ו בשעת החפלה. דקר אות במחטין לנסותו אם אינה התלהבות עשוי', ואמר לו פעם אחת, „שלמה זלמן הנני יודעים כי תהי' לרבי" אבל אנחנו כה נצער אותך בעינינו קשים שלא תוכל להגיע לזה" — אבל הוא סבל הכל ועמד בנסיון ואותו חסיד הי' אח"כ כסוף תחתיו, ונשאר לו נאמן ואדוק בו עד יומו האחרון.

הרה"ק מוהר"מ מפערמישלאן זצ"ל הי' הראשון שהודיע טבעו בעולם, ואנ כי לא ראה אותו מימיו ירע ממנו והכיר אותו. ופעם אחת באו לפניו שלשו אנשים מארץ הגר בבקשה גדולה, שלח אותם אל הרש"ו, ואמר להם כי ימצאו אות כראפשיץ אצל הרה"ק הרבי אשר ישעי' זצ"ל בין החסידים „היושבים" שם וצייר להם דמות דיוקנו ותואר פניו, האנשים באו אליו בלילה אל האכסניא

א) ראה אודות הרבי ר' שמעון זצ"ל בס' נפלאות הרבי מלובלין, שהי' רוח האריך ימים. והי' זקן הצדיקים, ובחור סגולה לאריכות ימים נסע לכל הצדיקים שכתקופה הרביעית, שהיו צעירים מפנו הרבה, והם כבדו אותו, והושיבוהו בראש דאשון. והם ישבו לפניו כתלמידים. ונפטר בוקנה ושיבה טובה בשנת תר"י רע תכ"י.

הציעו לפניו בקשתם, וינס מפניהם חוצה אל השרה, ולא רצה לקבל עליו עול
הצבור ובפרט באתרי' דרב!

האנשים רצו אחריו ואמרו לו בשם הרה"ק מוהר"ם מפרעמישלאן שהוא
שלחם אליו, אז נעתר להם ובאותו מעמד בשדה לקח את הפתקא הראשונה
וקראה לאור הלבנה, ומאז נתפרסם לבעל רוה"ק ועושה נפלאות, והי' אומר לכל
איש ואיש כמעשהו בסתר ובגלוי בכל פרטי מעשיהם בדיוק, לחדת כל השומעים
ורבים ייראו לנפשם מגשת אליו, אבל בכל זאת נסעו אליו מקרוב ומרחוק לשאול
ממנו כאשר שאלו מלפנים מאורים ותומים, והוא לא לקח מהם רק מה שהי' נחוץ
לו לחלק לעניים, אלמנות ויתומים, והוא וב"ב היו חיים חיי הדוחק כמלפנים.

ב.

בתקופה הלזו — כה יאמר הרה"ג מוהר"א מרקוס ז"ל בחסידות ע' סס"ה —
שפעל בה הרה"ק מוהרש"ו זצ"ל, אחרי שנת תר"ח ותוצאותיה, בתקופת השאון
וההמולה אודות אחדות האנושית והאחה הכללית, החרות ושוי זכות, המדע
הבפניית הרימה ראש, והיהודים המתבוללים שמחו על המתנות הטובות שזכו
ומוכנים היו לוותר על כל הדת והיהדות, בעד זכות אזרח, ורבו המתבוללים
מיום ליום וסכנת כליון הדת ויהדות רחפה על פני כל היקום, או בעת ההוא הי'
הרה"ק מוהרש"ו כמלאך שלום נמרום לחזק עמודי הדת והאמונה ולאמץ לבות
הנחשלים וקטני אמנה, להשיבם לחיק מסורת האבות ולאמונתם, ע"י אותותיו
ומופתיו ונפלאותיו אשר עשה לעיני כל ישראל, בהראותו להם כי אכן יש ה'
יושב העליונים ומשגיח התחתונים, וכי יש עוד בזמן הזה מצין גבואה ורוח הקודש
בישראל ע"י עבדיו הצדיקים העושים באימה רצון קונם.

פעם אחת בא לפניו בעל אחווה עשיר מארץ הגר, האיש הלזה לא הי'
ע"ה, פנה אליו הרה"ק בדברים האלה: הגד לי מה דעתך על אודות „אשם
שפחה חרופה“, שבא על חטא גדול כירב, היתכן לענוש לעבריין גדול כירב,
בעונש קל שיביא אשם בעד שתי כסף, היא איש עשיר כמוך לא יסוג אחור
מלמלאות תאוותו בשביל עונש קל כזה, אמנם דע לך כי הרב לא הי' קל כל כך
כמו שחושבים, צייר לעצמך בעת שבא איש כפרי לירושלים להביא אשם כזה,
הי' צריך לבוא מקודם אל הסנהדרין כי יגידו לו חובתו, השומרים סביבות לשכת
הגזית שאלתו על מה הוא הולך אליהם, והוא הי' צריך להגיד להם חטאו אשר
הטא ומסרת בואו עד שהובילוהו לפני הסנהדרין, בבואו לפני הסנהדרין חזר
וסיפר להם חטאו אשר חטא והם הודיעו לו חטאתו אשר חטא בדברים קשים
כגידים, ושלחו אותו ללכת אל כהן הגדול לספר לפניו חטאו ובא לפני הכה"ג,
והכה"ג הוכיחו על פניו והדברים האלה היו קשים לפניו כיסורי שאול, הכהן גדול
צוהו ללכת אל הכהן שבאותו משמר, לשלם לו שתי כסף בעד ה„אשם“, והוא נתן
לו פתקא ללכת אל הממונה על לשכת הטלאים לקבל את הקרבן, והם, הכהן
שבאותו משמר והממונה, הוכיחוהו בדברי מוסר, וצוהו ללכת עם הקרבן לעזרה,
וכה הי' מתהלך קודר עד שבא אל העזרה, ומסר קרבנו לכהן המקריב, ושם הי'
מתודה, והכהן המקריב נתן אות והלרים התחילו לנגן, גיטון עצב שפליח כליותיו

ועורר בקרבנו רגשי נוחם ומוסר כליות, והוא התמוגג בדמעות בתשובה, חרטה ועזיבת החטא, עד אשר אחרי גמר העבודה הי' כאיש אחר שעמד לתחי' ממת לחיים... הרברים הללו פלחו כליות האיש הלזו שהי' מחויב, באשם" כיו"ב ונתעלף מרוב צער ומוסר כליות, ולא זו משם עד שהי' לבעל תשובה נמור.

אמריר הרב מ"ה גרשון ז"ל אחרי פטירת רבו וש"ב הרה"ק הרבי ר' חירש זצ"ל מרומנוב הי' נוסע לפעמים אל הרה"ק מוהרש"ו זצ"ל מויעליפאלי וסיפר לי כמה עובדות כהנ"ל, אשר בעומרו בשעה קבלת הפתקאות, שמע ממנו דברים גלויים ומפורשים מאשר אמר להבאים לפניו מכל עניניהם ומעשיהם, כאלו הי' אצלם בשעת מעשה, וכלם הודו ואמרו כי רוח הקודש הופיע בבית מדרשו וצופה ומביט הנהו עד לפרחוק. ובדבר זה נחלקו עליו כמה מצדיקי הדור, ואמרו שאסור לגלות סודות וזלתו בפרהסיא לעיני כל הקהל, ואולם הרה"ק מוהר"ם מפרעמישלאן הנין בפרו ושלח אליו שליח מיוחד לאמור לו: כי יפרסם כל מה שהוא רואה, וידע כי אם ידעו בעלי מחלוקתו וראו מה שהוא רואה היו גם כן מגידים.

ואמנם כן זאת היתה שאיפת הרש"ו זצ"ל לקדש שם שמים רביכם, וסח לי זקן אחד שהי' מבאי ביתו, שפעם אחת אמר הרה"ק רש"ו: לוא הי' בכחו הי' נוסע ממקום למקום והי' מראה נפלאות גדולות עד שכל העם היו עונים אחרי: הי' הוא האלקים! הי' הוא האלקים!

ג

כבר נילה, המגיד" למרן הבי" ז"ל, שעי' הרבקות בה' להרבק עצמו במדותיו ית"ש יזכה שיעשה על ידו נסים ונפלאות כמו שנעשו בימי הנביאים ואמוראים, והארכתי בזה לעיל, במבוא" להתקופה הראשונה.

הרה"ק רש"ו ז"ל, קיים זה מה שכתב בזה הספר, תומר דבורה" להרמ"ק ז"ל, בביאור שלש עשרה מדות של רחמים, כדי לקיים מה שאמר אבא שאול (שבת קל"ג:): זה אלי ואנוהו הוה דומה לו מה הוא רחום אף אתה רחום כר - וכל חייו הקדושים היו בדבקות לקיים והלכת בדרכיו, ובכל ימי חייו הי' דרכו בקודש שבכל יום ויום בבוקר השכם בקומו בהיות האויר שקט, ומנחה לו מסביב הי' מעין בספר, תומר דבורה" כשעה יותר, ובכל יום כתב איוה הערה עליו, והי' אומר: כדאי הי' להניח כתב יד זה להוציאו לאור, למען יראה איש ריבי ויוכח לדעת את מי לחם ואת מי חירף, אולם לאשר כל ימי חי לא חפצתי להיות מנצח ולהראות נצחון ע"כ הוא מצוה להניח הכתי" בקברו עמו...".

וע"כ לא יפלא בעינינו נפלאותיו אשר עשה אחרי אשר כל חייו הקדושים היו בדבקות עפ"י ספר, תומר דבורה" כעצת המגיד למרן הבי" ז"ל. עיי' הצומות והסיגופים במשך שנים רבות, צמד עורו על בשרו, וכמו הרחיק המגיד מקאזניץ ד"ל גם הוא הי' מוסל תמיד מרוב חולשתו על ערש דוי, רק בשעת התמלה התגבר כארי והתמלל בכח גורל, למעלה מן הטבע, ולמעלה מן השכל האנושי, בשנה האחרונה בשנת תרי"ח בהיותו כבר על ערש דוי צוה

לשאת אותו במטתו אל בהמ"ד ביום הכיפורים למען אשר יאמר עוד בפעם האחרון את, העבורה" לפני התיבה.

תיכף ב, ונתנה תוקף" נפל ראשו על שכם האנשים העוסרים אותו, ורגליו פונחות על, העמוד" ובאמירתו, ומלאכים יחפזון" נתכרכמו פניו והושחרו מדוב שחר וחרדה, ואחז באצבעותיו הדקים כמחטים את אחד העומדים לפניו בכח גדול ועצום כאלו בקש להעלותו עמו למעלה למדרגתו הנבונה...

על משכבו בחלין אמר, כי היסודין שבאו עליו עם כל הצרות והתלאות שסבל, באו עליו יען שהי מבני בנימין ממתנגדי דהמעיה, אם כי לא הי מתנגדו בסועל רק בשב ואל תעשה...

עוד בשנת תרי"ז הי מגיד מראש שנת פטירתו תרי"ח, והי שגוד על שפתיו: ,תנא היכא קאי, אקרא-קאי". וכן הי כי כאשר חלה חליו נסעו עמו לק' קראקא לירוש ברופאים, וקודם יציאת נשמתו הקדושה סיפר להעומדים על מטתו שהרה"ק מרה קלונימוס בע"ס מאור ושמש זצ"ל [שמנוחתו כבוד בקראקא], נסע ס"א מקאזניץ מהרה"ק המגיד והתאכסן בבית אביו בפאטשינוב ולן שם, והוא הי אז כבן חמש שנים וישן עמו במטתו כשהשכים בבוקר אמר הרה"ק ר' קלונימוס ז"ל: ,עם הילד הזה טוב לשכב ביחד". — האנשים הבינו מדבריו כי כונתו להיות מנוחתו כבוד אצל הרה"ק מוהר"ק זצ"ל וכן עשו הח"ק ומלאו בקשתו זאת, ושבה נפשו הטהורה אל מחצבתה קודש לאלקים ביום י"ג כסלו תרי"ח לפ"ק, זי"ע ועכ"י.

ד.

הנה בכל שנות פעולותיו מאז שנתפרסם לא הי יום שלא הראה בו נפלאות גדולות, אבל ביחוד עשתה רושם כביר העובדא האחרונה שמלפני פטירתו ואחד פסידתו, והכי הוה עובדא:

להרב ר' יוסף בעריש ליפשיץ ז"ל (מי שהי אח"כ אבד"ק ר'...) בהיות עוד בעל חנות לסמכר טאבאק בקראקא, הי לו ילד שבהיותו בן ארבע שנים מתאום נשתתק ונתחרש, בהיות הנער כבן חד סר הוליכתו אמו לע"מ וויין למוסרו לבית ספר אשר לאלמים ולחרשים, אח"כ נתחרטה על מעשיה ואמרה כי טוב לה שישאר חרש כל ימיו והי בביתה מלחנתגדל שם להיות יהודי רעפורמלי, ושבח לויין והוציאה אותו משם ונסעה עמו ישר להרה"ק מוהרש"ז לק' וויזעליפאלי והיתה שם שלשה שבועות בחודש אלול שנת תרי"ז, לפני ר"ה שלח הרה"ק לקרוא אותה ואמר לה כי תסע לביתה עם הילד על ר"ה, ועל שבת חנוכה שנת תרי"ח תבוא אליו עוד הפעם, ובאם לא יהי אז עוד בין החיים אוי תבא ביום ועשיק חנוכה על קברו, וכן הי שנפטר הרה"ק ביום י"ג כסלו תרי"ח בק' קראקא כאמור למעלה, האשה שמרה פקודתו ובערב שבת חנוכה הלכה על קברו ובכתה שמה על קברו כמה שעות וחזרה, לביתה כאשר שבה אל חנותה מצאה את הנער עומד שם, ובראותו אותה שאלה: ,אמי היכן היית ושההית כל כך, ובכאן היו הרבה קונים". ומיום ההוא והלאה הי כאחד הילדים הבריאים.

העובדא הלזו הפליאה את כל אנשי העיר קראקא ושונאיו ומתנגדיו לא יכלו להרים ראש (החסידות הנ"ל).

ושמעתי מזקן א' שבעת שנפטר הרה"ק מוהרש"ז זצ"ל, הי' אז הרה"ק ר' אהרן בהרה"ק ר"ק בע"ס מאוד ושמש זל"ה"ה בק' צאנז אצל הגה"ק בע"ס דברי חיים זצ"ל ובשומעו כי הרה"ק רש"ז נטמן אצל אביו הרה"ק, היטב חרה לו ונכנס אל הרה"ק בע"ס דברי חיים ואמר לו: רבי ברכני ופטרני לשלום כי בחפצו לנסוע לביתו ויוציא את הרש"ז מקברו... הגה"ק בע"ס דברי חיים, אמר לו, בשביל דבר זה, הלא אינו צריך להיות נחפו לדרכו כל כך, הלא יוכל לעשות כזאת גם אחר שבוע או שבועיים, ובכן נשאר שם עוד ימים אחדים, ואח"כ כשבא לקבל ברכת פרידה, סיפר לו הגה"ק בע"ס דברי חיים ממה שהי' ידוע לו ממה שאמר אביו הרה"ק ר"ק, כי עם הילד הזה טוב לישכב ביחד, ואם כן — סיים — אם לאביו הי' ניחא לי' לישכב עמו ביחד, גם הוא צריך להסכים לזה, ויפה לו השתיקה זי"ע ועכ"י.

